

Študentská vedecká aktivita

Daňové raje a ich dopad na aktivity podnikov

Matúš Grega, Katarína Uličná

Sekcia: financie, bankovníctvo a investovanie

Konzultant: Orviská Marta, Doc. Ing. PhD.

Banská Bystrica
2012

ABSTRAKT

1. Téma práce: Daňové raje a ich dopad na aktivity podnikov
2. Meno autora: Matúš Grega, Katarína Uličná
3. Ročník a odbor štúdia: 1. ročník na II. stupni, Financie bankovníctvo a investovanie
2. ročník na II. stupni, Cestovný ruch
4. Konzultant/vedúci práce: Orviská Marta, Doc. Ing. PhD.

5. Obsah:

Čoraz viac podnikov využíva zvýhodnené podmienky daňových rajov. Naša práca sa zaoberá problematikou daňových rajov. Cieľom našej práce je analýza vybraných problémov spoločností pôsobiacich v daňových rajoch a návrh odporúčaní, ktoré by mohli zlepšiť podnikateľské prostredie v Slovenskej republike a tým ovplyvniť súčasný trend presunu sídla spoločností do daňových rajov.

Opísali sme najznámejšie daňové raje, ich charakteristiku a pozitíva a negatíva plynúce pre podniky registrované v daňových rajoch. Taktiež sme analyzovali postup spoločnosti Google pri znižovaní daňových výdavkov a v krátkosti sme opísali problematiku internetového hazardu v kontexte problematiky daňových rajov. Pomocou sociologického opytovania sme zisťovali poznatky obyvateľov o daňových rajoch.

V práci sme dospeli k záveru, že hoci daňové zaťaženie podnikov na Slovensku nie je vysoké, trend presunu sídla spoločností do daňových rajov bol vysoký. Myslíme si, že na Slovensku sa nevenuje dostatočná pozornosť transferovým cenám a neexistuje špeciálna komisia na takéto oceňovanie. Komisia na transferové oceňovanie môže zabrániť nielen presunu ziskov do daňových rajov, ale taktiež môže pomôcť tuzemským podnikom s vlastníkom v zahraničí udržať čo možno najvyšší zisk na Slovensku a tým dosiahnuť vyššie verejné príjmy. Veľkú rezervu vidíme vo vysokej administratívnej záťaži podnikateľov, ktorú je potrebné znížiť.

6. Kľúčové slová: dane, daňové zaťaženie, daňový raj, transferové ceny

OBSAH

ÚVOD.....	4
1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANIA DOPADU DAŇOVÝCH RAJOV NA AKTIVITY PODNIKOV.....	5
1.1. Podstata a význam daňových rajov.....	5
1.1.1. Vymedzenie pojmu daňový raj.....	6
1.1.2. Teritoriálne členenie daňových rajov „podľa OECD“	6
1.1.3. Pozitíva a negatíva daňových rajov pre podniky.....	11
1.1.4. Legislatívne východiská a dopad daňových rajov na aktivity podnikov.....	12
1.2. Daňové zaťaženie podnikov v Slovenskej republike.....	13
2. METODOLÓGIA SKÚMANIA.....	14
3. PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE PODNIKOV SO SÍDLOM V DAŇOVOM RAJI A NÁVRH ODPORÚČANÍ NA ZNÍŽENIE MOTIVÁCIE K PRECHODU DO DAŇOVÝCH RAJOV.....	15
3.1. Registrácia slovenských firiem do daňových rajov a analýza informovanosti a mienky obyvateľov o podnikoch registrovaných v daňových rajoch.....	15
3.2. Google a daňový raj Bermudy.....	19
3.3. Internetový hazard a daňové raje.....	21
3.4. Ďalšie oblasti možných daňových únikov do daňových rajov.....	23
3.5. Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR a zmenu trendu presunu sídiel spoločností do daňových rajov.....	25
ZÁVER.....	28
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV.....	30

ÚVOD

Pri zmienke o daňovom raji si väčšina z nás predstaví exotické prostredie, tyrkysové more, biely piesok, bohatých podnikateľov, samozrejme nízke dane a ďalšie výhody typické pre daňové raje. Ale je skutočne daňový raj taký výhodný? Takéto krajiny sú naozaj v niektorých prípadoch vysnívaným „rajom na zemi“. Mnoho podnikateľov kvôli nižším daniam, vyššej miere anonymity alebo priaznivejšiemu administratívne systému vítajú možnosť zamerať svoje aktivity do vzdialenejších destinácií. Aj daňové raje majú svoje nevýhody, preto treba pred založením spoločnosti v daňovom raji dôkladne zvážiť účel podnikania a súvisiace náležitosti a hľadať najvýhodnejšie alternatívy.

Mnohé krajiny majú náročný administratívny systém a vysoké daňové zaťaženie. To spôsobuje registráciu spoločností v daňových rajoch. Niektoré krajiny a inštitúcie, ako napríklad OECD, sa snažia „bojovať“ proti daňovým rajom legislatívnymi opatreniami. OECD sa snaží o transparentnosť a o poskytovanie informácií daňovými rajmi, aby zabránila praniu špinavých peňazí, korupcii a podobne. Ale namiesto je otázka, či daňové raje skutočne ukracujú ostatné krajiny o zisky plynúce z aktivít podnikov. James R. Hines (2005, s. 223) z Národného ústavu pre ekonomický výskum spolupracoval s ďalšími profesormi z Harvardskej univerzity a skúmali, ako vplývajú daňové raje na okolité krajiny. Dospeli k tomu, že firmy založené v daňových rajoch, neznižujú aktivitu okolitých krajín, ale naopak ju rozširujú a vytvárajú spoluprácu s okolitými krajinami. Autori argumentujú tým, že keď podniky znížili svoje daňové zaťaženie registráciou v daňových rajoch, v okolitých krajinách sa zvýšil predaj a investície.

Ale ponúkajú daňové raje zvýhodnené podmienky podnikom na úkor svojich obyvateľov? Väčšina z nás by odpovedala áno, ale Hines tvrdí, že nie. Všimol si, že v rokoch 1980 až 1990 HDP na jedného obyvateľa v daňových rajoch rástlo rýchlejšie ako bol svetový priemer. A keď porovnáme vyspelosť jednotlivých daňových rajov, ich ekonomické výsledky a ďalšie ukazovatele s ostatnými krajinami, tak sa zdá, že daňové raje nemusia „okrádať“ svojich obyvateľov od ich príjmov, pretože si vedia zabezpečiť finančné prostriedky z iných zdrojov, napríklad cestovným ruchom. Preto je dôležité zamerať sa na daňové systémy v krajinách, na administratívu a častokrát na nezmyselné byrokratické náležitosti a je potrebné vypracovať systém, ktorý by bol výhodný pre štát, podnikateľov a obyvateľov. Prísnyimi opatreniami a legislatívnymi nariadeniami nemusia dané krajiny dosiahnuť výsledný efekt, ale práve naopak, ich daňové príjmy sa môžu znížiť.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANIA DOPADU DAŇOVÝCH RAJOV NA AKTIVITY PODNIKOV

Využívanie výhod daňových rajov nie je žiadnou novinkou, pretože dejiny daňových rajov siahajú do ďalekej minulosti. Už antickí obchodníci používali malé ostrovčeky v okolí Atén ako prekladisko pre svoj tovar, aby sa vyhli 2% clu uvalenému na dovoz a vývoz do mesta. V stredoveku mali daňové úľavy obchodníci v londýnskom City a nemecké mesto Hansa ťažila z rozsiahlych daňových zmlúv. V 16. až 18. storočí bolo daňovým rajom holandské Flámsko, ktoré minimalizovalo clá v prístavoch. V roku 1721 americké kolónie obchodovali radšej s Latinskou Amerikou ako s Anglickom, z dôvodu vysokých daní a ciel. Najstarším z daňových rajov je jednoznačne Švajčiarsko, ktoré nechápeme ako typický daňový raj, ale skôr ako krajinu pre diskrétnu a bezpečnú uloženie majetku, a to už od 19. storočia. V roku 1927 bola na Bermudách založená prvá kaptívna poisťovňa (zámerom založenia takejto poisťovne je poisťovanie svojich poistných rizík) a tento dátum je považovaný za vznik prvého offshore centra (Leservoisier, 1996, s. 5).

Pravý rozkvet offshore aktivít nastal až po druhej svetovej vojne, a to hlavne posledných 20 rokov, v súvislosti s používaním faxu a internetu. V súčasnosti je možné založiť offshore firmu prostredníctvom internetu či faxovým pokynom špecializovanej advokátskej kancelárie už počas niekoľkých hodín, a to vrátane zápisu do obchodného registra s tým, že zakladateľ vyplní štandardný formulár v ktorom si určí firmu a vlastnícku štruktúru a uvedie číslo kreditnej karty.

1.1. Podstata a význam daňových rajov

Význam daní ako hlavného zdroja tvorby štátneho rozpočtu bol vždy v popredí záujmu ekonomickej teórie a praxe. Preto je dôležité zaoberať sa problematikou presunu firiem a kapitálu do daňových rajov, ktoré môžu spôsobiť značnú stratu príjmov vo verejných financiách.

Podľa údajov offshore agentov, daňové raje ročne prilákajú viac 3 bilióny amerických dolárov, pričom len odhadovaná strata USA je na úrovni 100 miliárd dolárov ročne (www.revennewatch.org, cit. 15.3.2012). Tieto peniaze, z ktorých niektoré by mohli za určitých podmienok podliehať zdaneniu v krajinách s vyšším daňovým zaťažením, ostávajú v súkromnom sektore a nevstupujú do príjmovej časti jednotlivých štátnych rozpočtov krajín. Nezostávajú však nečinne ležať, ale sú investované buď svojimi vlastníckmi ako priame

kapitálové investície, prostredníctvom investičných fondov na burzách rôznych krajín alebo bankami formou poskytnutých úverov.

1.1.1. Vymedzenie pojmu daňový raj

Dokonalá definícia daňového raja neexistuje. Pokusov o jej zostavenie bolo v medzinárodnom kontexte veľmi veľa, ale bez univerzálneho úspechu. Všeobecne za daňový raj môžeme považovať krajinu (územie), kde existujú nulové alebo veľmi nízke dane, a to nielen dane z príjmu fyzických a právnických osôb, ale taktiež DPH, dane z kapitálu alebo v zvláštnych hospodárskych oblastiach: zóny voľného obchodu, tranzitné zóny, slobodné prístavy, slobodné colné zóny, vývozné a dovozné zóny.

Podľa OECD sa za daňový raj považuje štát, ktorý spĺňa nasledujúce charakteristiky (www.oecd.org, cit. 12.03.2012):

- nominálne alebo nulové dane – pre určenie či je daný štát daňovým rajom, musia byť splnené ďalšie charakteristiky,
- nedostatok transparentnosti – tzn., že dokumenty a informácie nutné k stanoveniu daňovej povinnosti nie sú bežne dostupné (napr. vedenie účtovníctva),
- zákony, ktoré zamedzujú ostatným vládam získanie informácií.

Firmy registrované v daňových rajoch musia dodržať určité podmienky: činnosť spoločnosti musí byť obmedzená na podnikateľské aktivity mimo danú krajinu, držiteľia kapitálových podielov musia byť cudzinci a firma nesmie získavať financie z tuzemských zdrojov.

Cieľom daňových rajov je prilákanie zahraničného kapitálu a vytvoriť z príslušnej krajiny významné finančné a hospodárske centrum. Väčšinou ide o krajiny s malou rozlohou a nízkym počtom obyvateľov, ktoré však vykazujú vysoké ekonomické výkony. Počet založených spoločností v niektorých daňových rajoch dokonca prevyšuje počet obyvateľov.

1.1.2. Teritoriálne členenie daňových rajov „podľa OECD“

Daňové raje karibského a tichomorského typu

Ľudia si často pri vyslovení termínu „daňové raje“ predstavujú práve tieto malé ostrovy, kde nerezidenti nemusia platiť dane z príjmu právnických osôb, viesť účtovníctvo a kde prísne dodržiavanie bankového tajomstva je zárukou zachovania anonymity.

Medzi daňové raje karibského a tichomorského typu patrí napríklad Anguilla, Antigua a Barbuda, Aruba, Bahamy, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Cookove ostrovy, Dominika, Grenada, Kajmanské ostrovy, Marshallove ostrovy, Maurícius, Montserrat, Nauru, Holandské Antily, Niue, Samoa, Seychely, Svätá Lucia, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Vincent a Grenadíny, Turkos a Caicos či Vanuatu.

Svätý Vincent a Grenadíny

Svätý Vincent a Grenadíny (Saint Vincent and Grenadines, ďalej len SVG) pozostáva z ostrova Sv. Vincent a 32 severných ostrovov v karibskom mori blízko severovýchodného pobrežia Venezuely. Hlavným mestom je Kingstown, úradným jazykom angličtina, menou vychodokaribský dolár (ECS), ktorý je pevne viazaný na americký dolár v pomere 2,70 ECS/1 USD. SVG získali nezávislosť roku 1979 a sú členom Britského spoločenstva.

Ekonomika ostrovov SVG je založená na poľnohospodárstve, a to najmä na pestovaní banánov, exotického ovocia, zeleniny a rezaných kvetov. Celková ekonomická situácia sa vyvíja priaznivo, ekonomika pokračuje vo svojom raste vďaka globalizácii a liberalizácii obchodu. S výnimkou poľnohospodárskeho sektora, všetky ostatné odvetvia registrujú pozitívny vývoj.

Hlavné dane na SVG sú korporátne dane, dane z osobného príjmu a colné poplatky. Spoločnosť sa považuje za daňového rezidenta, pokiaľ je jej centrálny manažment (kancelária, miesto podnikania, pobočka či agentúra) situovaná na ostrovoch. Rezidentné spoločnosti sú povinné platiť dane priamo a hneď zo všetkých zdrojov nadobudnutých na ostrovoch a aj mimo neho.

V roku 1996 bol na SVG prijatý právny predpis umožňujúci registráciu medzinárodných obchodných spoločností tzv. International Business Companies Act. Na základe tohto právneho predpisu sú medzinárodné spoločnosti oslobodené od platenia daní po dobu 25 rokov, okrem paušálneho poplatku 100 USD. Navyše spoločnosti nemusia viesť účtovníctvo (www.ocra.com, cit. 06.03.2012).

Seychely

Seychely sa nachádzajú v Indickom oceáne, východne od Afriky. Z celkom 115 ostrovov je obývaná zhruba tretina. Hlavným mestom je Victoria (na ostrove Mahé), úradným jazykom je angličtina, francúzština a kreolština, mena je seychelská rupia (SCR). Seychely získali nezávislosť roku 1976 a sú členom Britského spoločenstva.

Úroveň ekonomiky na Seychelách, meraná ukazovateľom HDP na obyvateľa, je najvyššia v rámci subsaharskej Afriky. Ekonomika ostrovov profituje najmä z cestovného ruchu, ktorý zamestnáva asi 30% pracovnej sily a vytvára viac ako 70% národného dôchodku.

Počet návštevníkov sa každoročne pohybuje okolo 120 tisíc, z toho dve tretiny z Európy. Vláda sa snaží znížiť túto jednostrannú závislosť na cestovnom ruchu prostredníctvom odpory rozvoja poľnohospodárstva, rybolovu a drobného priemyslu.

Na rezidentov sa vzťahuje obchodná daň, ktorá zdaňuje dovoz (týka sa všetkých dovážaných tovarov – v priemere dosahuje táto daň 25 %), na služby (platí sa mesačne) a na domácu výrobu (týka sa alkoholu, nápojov a tabakových výrobkov).

V decembri 1994 bol na Seychelách prijatý právny predpis umožňujúci registráciu medzinárodných obchodných spoločností tzv. International Business Companies Act. Na jeho základe sú medzinárodné obchodné spoločnosti oslobodené od miestnych daní. Ročný licenčný poplatok je 100 USD. Neexistujú žiadne požiadavky na vedenie účtovnej uzávierky, ale spoločnosť musí viesť záznamy, ktoré dokumentujú jej finančnú situáciu (www.cia.gov, cit. 02.03.2012).

Britské Panenské ostrovy

Britské Panenské ostrovy (The British Virgin Islands, ďalej len BVI) sú malé súostrovie v Karibskom mori s hlavným mestom Road Town (na ostrove Tortola). Úradným jazykom je angličtina, menou americký dolár (USD). Tejto bývalej britskej kolónii bola udelená autonómia v roku 1967. V roku 1984 prijala vláda International Business Companies Act, dokument prvý svojho druhu, ktorý umožňuje registráciu medzinárodných spoločností (www.ocra.com, cit. 07.03.2012).

Pre daňové účely je rezident definovaný ako osoba, ktorá sa zdržuje v zemi dlhšie ako šesť mesiacov v roku. Na BVI sa platia dane z pozemku, cla sú uložené na väčšinu dovážaného tovaru v rozmedzí 5% - 20%. Neexistujú žiadne dane z kapitálových výnosov, dane z majetku, dedičské či darovacie dane ani dane z predaja alebo DPH. V roku 2004 bola zrušená daň z príjmu firiem i jednotlivcov. Namiesto toho začala od roku 2005 platiť nová daň zo mzdy, ktorej výška je 14 %. Prvých 10 000 USD príjmu sú od dane oslobodené (www.lowtax.net, cit. 07.03.2012).

Vybrané európske daňové raje

Na európskom kontinente je vysoká koncentrácia krajín (miest) s daňovým výhodným prostredím. Medzi najznámejšie patrí Andorra, Belgicko, Londýn, Gibraltár, Guernsey, Island, Írsko, Ostrov Man, Jersey, Lichtenštajnsko, Luxembursko, Madeira, San Marino či Švajčiarsko.

Cyperská republika

Cyperská republika bola prijatá 1. 5. 2004 do Európskej únie. Pre zdanenie príjmu na Cypre je rozhodujúce či ide o cyperského daňového rezidenta či nerezidenta. Rezidentom je

každá fyzická osoba, ktorá sa zdržuje v príslušnom kalendárnom roku na Cypre viac ako 183 dní. U právnických osôb je za rezidenta považovaná firma, ktorá má riadenie a kontrolu na Cypre. Cyprus má pravdepodobne najnižšie zdanenie podnikania v celej Európskej únii, cca 10 %. Okrem toho sa na Cypre nevyberá žiadna daň z dividend od firiem, ktoré patria nerezidentom. Toto všetko robí z Cypru veľmi zaujímavé miesto (www.cyprus.gov.cy, cit. 07.03.2012).

Luxembursko

Luxembursko má extrémne priaznivé zákony pre holdingové spoločnosti. Zatiaľ čo v Luxembursku osobné a firemné príjmy, zisky z predaja, majetok, kapitálové presuny, dedičstvá a dary sú zdaňované podobne ako v susedných krajinách, pre holdingové spoločnosti platia daňové privilégiá. Holding je definovaný ako spoločnosť, ktorá má len podiely v tuzemských alebo zahraničných podnikoch alebo spravuje ich patrónstvo a ručenie. Holdingy neplatia žiadne dane z príjmov a sú oslobodené od daní zo ziskov z predaja ako aj od dane z dividend.

Holandsko

Pre Holandsko je charakteristická otvorenosť voči zahraničným podnikateľom. Holandská ekonomika je jednou z najviac otvorených pre zahraničný obchod a krajina sa snaží o čo najmenšie obmedzenia pri podnikaní. Legislatívne podmienky sú rovnaké pre domácie aj pre zahraničných podnikateľov, ktorí sa rozhodli v krajine začať s podnikaním. Akákoľvek firma z krajín Európskej únie môže podnikáť v Holandsku bez obmedzení. Založenie firmy priamo v Holandsku si vyžaduje registráciu v obchodnom registri krajiny.

Monako

V rokoch 1869 až 1963 v Monaku neexistovala prakticky žiadna varianta priameho zdanenia. Pod zámienkou zabezpečenia spravodlivej hospodárskej súťaže si však Francúzsko vynútilo zavedenie dane z príjmu právnických osôb. Od tej doby musia spoločnosti, ktorých hrubý príjem plynie aspoň z 25-tich % priamo alebo nepriamo zo zahraničia, priznávať daň z obchodných a priemyselných príjmov. Avšak ak pochádza viac ako štvrtina príjmu spoločnosti z Monaka, je daňovej povinnosti zbavená. Štátny aparát žije prevažne z nepriamych daní, predovšetkým z dane z obratu a dane z pridanej hodnoty. Ďalšou daňou je 1 % z nájomného, ktoré musí nájomca platiť. Kúpiť nehnuteľnosť je pre ich nedostatok takmer nemožné, a preto väčšina bohatých obyvateľov býva v nájme (nájomné je však veľmi vysoké, a tak i pri nízkej sadzbe dane sa jedná o podstatný finančný zdroj pre štátnu pokladňu).

Známe kasíno, ktoré v Monte Carle funguje už viac ako 150 rokov, sa na príjmoch kniežactva podieľa len štyrmi percentami. Odvetvie žije len z herných vášní turistov, pretože

miestni obyvatelia majú doňho vstup zakázaný. Monako si získalo prívlastok daňový raj predovšetkým z toho dôvodu, že štátni príslušníci a osoby s trvalým pobytom sú oslobodené od dane z príjmu fyzických osôb. Nemusia platiť ani majetkové dane, dane z nehnuteľností či dane z kapitálových výnosov (Grúň, 2008, s. 42-45).

Daňové raje na Strednom a Blízkom východe a v Ázii

Medzi daňové raje Stredného a Blízkeho východu môžeme zaradiť Bahrajn, Dubaj či Libanon. Ázijskými daňovo zvýhodnenými destináciami sú napríklad Singapur, Macau, ale predovšetkým Hongkong.

Hongkong

Hongkong patrí medzi najviac globalizované a na služby orientované ekonomiky na svete. Finančné, bankové, obchodné, dopravné, turistické a ostatné služby tvoria viac ako 92,6% HDP (www.cia.gov, cit. dňa 7.3.2012). V predchádzajúcich rokoch zaznamenal sektor služieb v Hongkongu veľmi razantný rast, hlavne vďaka dopytu z kontinentálnej Číny, a to v oblastiach ako sú logistika, obchod, právne a finančné služby. Štruktúra daní je jednoduchá a prehľadná. U daní je uplatňovaný teritoriálny princíp, čo znamená, že daň sa platí len zo zisku z plynúcich aktivít v Hongkongu alebo z odvodených aktivít v Hongkongu. Príjmy pochádzajúce zo zahraničia nie sú v Hongkongu zdaňované, aj keď sú do Hongkongu prevedené. DPH v krajine neexistuje, clo sa platí len z alkoholických nápojov s obsahom alkoholu nad 30%, tabakových výrobkov a minerálnych olejov. Ďalšie dane a poplatky sú daň z dedenia, daň zo stávok a správne poplatky (Fenby, 2007, s. 282-284).

Aj keď väčšina daňových rajov je vnímaná ako stabilná daňová oáza, nemôžeme prehliadnuť zánik niektorých z nich. Medzi zaniknuté daňové oázy patrí Bejrút, ktorý kedysi používal reputáciu ako jediný daňový raj na Blízkom východe, jeho povest' však skončila po krachu Intra banky v roku 1966 a po následnom politickom a hospodárskom rozdelení na niekoľko vzájomne znepriatelených zón vytvorených na náboženských základoch. Ich vzájomné boje zničili bývalú stabilitu potrebnú pre úspešný daňový raj (www.poradca.sk, cit. 7.3.2012).

Severoafrické mesto Tanger zažilo po roku 1945 krátke a úspešné obdobie rozkvetu ako daňový raj v období od konca španielskej kontroly do reunifikácie s Marokom v roku 1956. Libéria založila svoju prosperitu v oblasti registrácie námorných lodí za veľmi výhodných podmienok, pričom ale krvavé občianske vojny v deväťdesiatych rokoch minulého storočia a krátko po roku 2000 do určitej miery poškodili jej dobrú povest' v tejto oblasti a dôveru v jej jurisdikciu, čo bolo z časti eliminované prenesením lodného registra do New York City. Monako je síce stále považované za daňový raj, avšak režim nulového zdanenia platí naďalej

iba pre nefrancúzskych občanov a firmy. V druhej polovici 90. rokov minulého storočia požadovala OECD lepšiu reguláciu a väčšiu transparentnosť pre pacifické daňové raje, čo viedlo k strate ich bývalej pozície.

1.1.3. Pozitíva a negatíva daňových rajov pre podniky

Registrácia sídla spoločnosti v daňovom raji môže podniku priniesť niekoľko pozitív a negatív. V nasledujúcej tabuľke prinášame ich prehľad. Pripomíname, že s daňovým rajom sa pre firmu môžu spájať aj iné pozitívne a negatívne dopady.

Tabuľka 1: Pozitíva a negatíva registrácie podniku v daňovom raji

Pozitíva	Negatíva
- optimalizácia daňového zaťaženia	- negatívny spoločenský dopad pre podnik
- minimálne požiadavky na kapitálovú a organizačnú štruktúru	- vyvolanie nedôvery voči zákazníkom
- anonymita podnikania	- znepríhľadnenie vlastníckej štruktúry
- minimálne administratívne zaťaženie	- problémy s legislatívou daňového raja
- liberálna imigračná legislatíva	- problémy s verejnými zákazkami
- vyššia ochrana vlastníctva	- vyššie riziko bankrotu offshore banky
- možnosť zrýchleného odpisovania	
- široké spektrum uznaných daňových nákladov	
- podnikanie v medzinárodnom meradle	
- neobmedzený predmet činnosti podnikania	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe časopisu Trend a OECD.

„Offshore štruktúry sa pravdepodobne najviac využívajú v medzinárodnom obchode s tovarom. Spoločnosť založená vo vhodne zvolenom daňovom raji môže byť vynikajúcim riadiacim centrom pre obchodné transakcie každého druhu. Výhodou medzinárodného obchodu v súčasnom globalizovanom svete je ľahká dostupnosť vyspelých logistických služieb a možnosť jednoduchého riadenia akejkoľvek dopravy a skladovania prostredníctvom profesionálnych špedičných a logistických firiem, ktoré samy často využívajú výhody ponúkané zónami voľného obchodu, slobodnými colnými pásmami a colnými skladmi“ (Trend, 2001, s. 13).

Myslíme si, že rozširovanie internetu pridalo dôležitosť problematike daňových rajov, pretože vznikla nová skupina služieb, pri ktorých je riziko ľahšieho presunu ziskov do takýchto krajín.

1.1.4. Legislatívne východiská a dopad daňových rajov na aktivity podnikov

Proces založenia spoločnosti v daňovom raji je neporovnateľne jednoduchší ako u nás a administratívne nenáročný. Spoločnosť v krajinách označovaných za daňové raje sa dá založiť v priebehu približne dvoch dní. Podmienky založenia spoločnosti v Slovenskej republike upravuje Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. z 5. novembra 1991, ktorý upravuje základné druhy obchodných spoločností, vymedzuje kto sa stáva podnikateľom, aké náležitosti je potrebné splniť a ďalšie.

Ak chce niekto začať podnikáť, môže si založiť živnosť alebo obchodnú spoločnosť. Pri založení živnosti je povinné zaregistrovať svoju živnosť na živnostenskom úrade podľa miestnej príslušnosti. Živnostenský úrad vydáva živnostenské oprávnenia stranám registrujúcim živnosť. Podnikať môžete začať po získaní potrebných oprávnení. Obchodná spoločnosť sa zakladá spoločenskou zmluvou alebo zakladateľskou listinou. Obchodná spoločnosť vzniká dňom, ku ktorému bola zapísaná do obchodného registra.

V Slovenskej republike častokrát zaťažujú podnikateľov zbytočnou byrokraciou, čo komplikuje a v neposlednej miere združuje samotný štart podnikania. Začatie podnikania musíte oznámiť v Sociálnej poisťovni kvôli sociálnemu poisteniu. Do 30 dní od získania živnostenského oprávnenia sa musíte zaregistrovať na daňovom úrade vo svojom bydlisku. Preto by sa mali príslušné orgány v prvom rade zamyslieť nad tým, ako môžu zjednodušiť dané procesy a uľahčiť tým prácu podnikateľom a zbytočne ich nezaťažovať. Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2011 zanalyzovalo administratívne zaťaženie podnikateľov na Slovensku a dospelo k zaujímavým výsledkom. Celkové administratívne zaťaženie podnikateľov na Slovensku je podľa Inštitútu hospodárskych analýz Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky kvantifikované vo výške až 1,98 mld. EUR, čo predstavuje takmer 3% HDP.

Ďalšou výhodou v daňových rajoch je zjednodušenie alebo úplná absencia vedenia účtovníctva. V Slovenskej republike si firmy vedú jednoduché alebo podvojnú účtovníctvo. Jednoduché účtovníctvo vedú podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní do obchodného registra (ale môžu viesť aj podvojnú účtovníctvo). Cieľom vedenia jednoduchého účtovníctva je podať prehľad o príjmoch a výdavkoch, o majetku a pohybu hospodárskych prostriedkov. Podvojnú

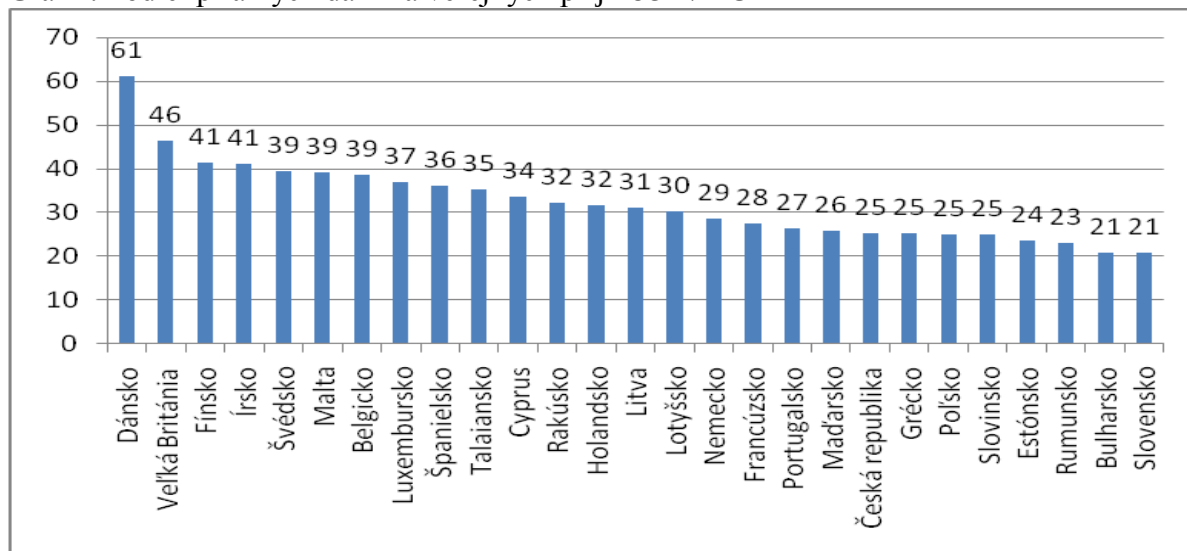
účetníctvo vedú podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri. Vedenie podvojného účetníctva podnikateľov legislatívne upravuje zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 431/2002 Z. z. o účetníctve v znení neskorších predpisov, opatrenie MF SR č. 23054/1992-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účetníctva, v znení neskorších predpisov.

1.2. Daňové zaťaženie podnikov na Slovensku

Slovensko je častokrát kritizované za svoju nízku rovnú daň, v extrémnych prípadoch označované aj ako daňový raj. V súčasnosti bola rovná daň narušená zvýšením DPH na 20 z pôvodných 19%, stále je však Slovensko označované za daňovo výhodnú krajinu v Európe. Ostrú kritiku si Slovensko vypočulo na ekonomických stretnutiach EÚ najmä od krajín ako Nemecko, Francúzsko a Veľká Británia, ktoré sú známe vysokým zdanením ziskov fyzických a právnických osôb.

Z veľkej časti majú tieto krajiny pravdu. Z celkových verejných príjmov tvoria priame dane (a teda dane, ktoré sú najdôležitejšie pri motivácii firiem na prechod do daňových rajov) na Slovensku len necelých 21%, čo je najmenej z celej EÚ (dáta sú z roku 2009).

Graf 1: Podiel priamych daní na verejných príjmoch v EÚ

Zdroj: Eurostat 2009, na základe vlastného spracovania

Samozrejme, existujú aj krajiny s nižšou sadzbou dane z príjmu pre právnické osoby, no v kombinácii s našou výbornou polohou v strede Európy, lacnou a kvalifikovanou pracovnou silou a jednotnou menou euro, robia zo Slovenska ideálnu krajinu pre investorov najmä v manuálnej výrobe.

2. METODOLÓGIA SKÚMANIA

Cieľom našej práce je analýza vybraných problémov spoločností pôsobiacich v daňových rajoch a návrh odporúčaní, ktoré by mohli zlepšiť podnikateľské prostredie v Slovenskej republike a tým ovplyvniť súčasný trend presunu sídla spoločností do daňových rajov. V súlade s cieľom práce zhrnieme základné informácie o daňových rajoch, opíšeme spôsob akým technologické spoločnosti presúvajú zisk do daňových rajov a pokúsime sa navrhnúť opatrenia, ktoré by zlepšili podnikateľské prostredie v Slovenskej republike a ovplyvnili trend presunu sídla spoločností do daňových rajov. Stanovenú hypotézu, v ktorej predpokladáme, že v Slovenskej republike nastal za posledné tri roky aspoň 10 % nárast spoločností registrovaných v daňových rajoch, overíme hlavne na základe získaných sekundárnych zdrojov.

V práci budeme analyzovať najznámejšie daňové raje. Budeme vychádzať z informácií získaných zo štatistík a zameriame sa na najviac využívané daňové raje. Pracovať budeme s primárnymi a sekundárnymi zdrojmi. Zo sekundárnych zdrojov využijeme odbornú domácu knižnú literatúru, odbornú zahraničnú literatúru, odbornú časopiseckú literatúru, výskumy v oblasti daňovej problematiky, internetové stránky a spracované štúdie z predchádzajúcich rokov dostupné knižne a na internete.

Zameriame sa na výhody a nevýhody plynúce z registrácie v daňovom raji, aby sme mohli navrhnúť také odporúčania pre Slovenskú republiku, ktoré by zlepšili podnikateľské prostredie Slovenskej republiky a zmenili rastúci trend prechodu sídla spoločností do takýchto krajín. Domnievame sa, že nami navrhnuté opatrenia by mali skôr zatriktívniť Slovensko ako krajinu priaznivú pre investorov a kapitál, namiesto zavádzania rôznych príkazov, direktív alebo zákazov, ktoré sa môžu skôr či neskôr stať neúčinnými.

Pomocou metódy opytovania budeme zisťovať vedomosti ľudí o daňových rajoch a ich názor na prepojenie daňových rajov s verejnými príjmami. Určíme si výberový súbor respondentov, a aby mal výsledok dostatočnú vypovedaciu schopnosť, zostavíme dotazník s uzavretými otázkami a získame aspoň sto vyplnených dotazníkov.

Na záver v práci pomocou syntézy zhrnieme čiastkové informácie do komplexného súboru a pomocou komparácie vyhodnotíme jednotlivé štatistiky a poznatky a navrhujeme možnosti eliminácie registrácie slovenských spoločností v daňových rajoch.

3. PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA PODNIKU SO SÍDLOM V DAŇOVOM RAJI A NÁVRH ODPORÚČANÍ NA ZVÝŠENIE MOTIVÁCIE ZACHOVAŤ SÍDLO PODNIKU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V poslednej kapitole našej študentskej vedeckej práce sa zameriame na konkrétny príklad podniku, ktorý využíva daňový raj pre svoju daňovú optimalizáciu a plánovanie. V tejto kapitole zhrnieme výsledky dotazníkového prieskumu.

Posledná časť kapitoly bude takisto venovaná konkrétnym opatreniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie Slovenskej republiky a zmeniť trend presunu sídla spoločností do daňových rajov.

3.1. Registrácia slovenských firiem do daňových rajov a analýza informovanosti a mienky obyvateľov o podnikoch registrovaných v daňových rajoch

V práci sme si stanovili hypotézu, že v Slovenskej republike nastal za posledné tri roky aspoň 10 % nárast spoločností registrovaných v daňových rajoch. Na základe prieskumu sme dospeli k nasledujúcemu záveru.

Tabuľka 2: Počet slovenských firiem s vlastníkom z daňového raja

<i>Krajina</i>	<i>2011</i>	<i>2008</i>	<i>Prírastok</i>
Holandsko	1052	750	302
USA	671	470	201
Cyprus	600	319	281
Luxembursko	344	227	117
Britské Panenské ostrovy	81	60	21
Belize	75	26	49
Seychely	65	2	63
Spolu	2888	1854	1034

Zdroj: vlastné spracovanie na základe agentúry ČEKIA.

V roku 2011 nastal 55,77 % nárast registrácie slovenských firiem oproti roku 2008. Na základe týchto výsledkov môžeme potvrdiť hypotézu, že v Slovenskej republike nastal za posledné tri roky aspoň 10% nárast spoločností registrovaných v daňových rajoch.

Za účelom získania informácií o informovanosti a mienke obyvateľov o podnikoch registrovaných v daňových rajoch sme uskutočnili dotazníkový prieskum. Štruktúrovaný

dotazník pozostáva z ôsmich otázok. Zisťovali sme, či obyvatelia poznajú daňové raje a podniky registrované v daňových rajoch a takisto aký je ich postoj k daňovým rajom v kontexte verejných príjmov, resp. či by mal štát prijímať opatrenia na elimináciu odchodu firiem do daňových rajov. Úplné znenie dotazníka prikladáme v prílohe 1. Aby sme získali dostatočnú vypovedaciu schopnosť dotazníka, zaslali sme ho 100 respondentom. Využili sme možnosti internetu, ktorého výhodou je menšia časová náročnosť a väčšie možnosti dosiahnutia očakávanej návratnosti dotazníka. Návratnosť dotazníka bola 88 %-ná.

Chceli by sme zdôrazniť, že našim dotazníkom sme oslovili najmä vekovo mladšiu skupinu obyvateľstva (do 30 rokov). Dosiahnuté výsledky treba preto chápať ako závery pre túto cieľovú skupinu. V budúcnosti preto vidíme možnosť rozšíriť okruh respondentov aj na ostatné vekové skupiny obyvateľstva, najmä v nadväznosti na otázky 4,5,6,8 a 9.

Ako znázorňuje tabuľka 3, výberový súbor tvorili 43 % muži a 57 % ženy.

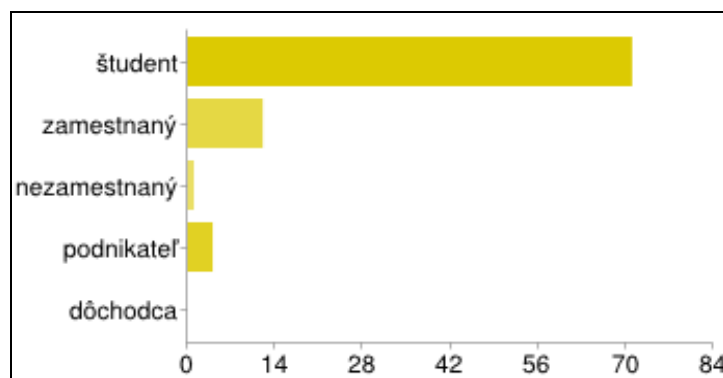
Tabuľka 3: Pohlavie respondentov

Pohlavie respondentov	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť
muž	38	43
žena	50	57

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu.

Najviac odpovedí sme získali od respondentov, ktorí sú študentmi (Graf 2). Druhou najpočetnejšou skupinou boli zamestnaní, ktorí tvorili 14 % zo všetkých respondentov.

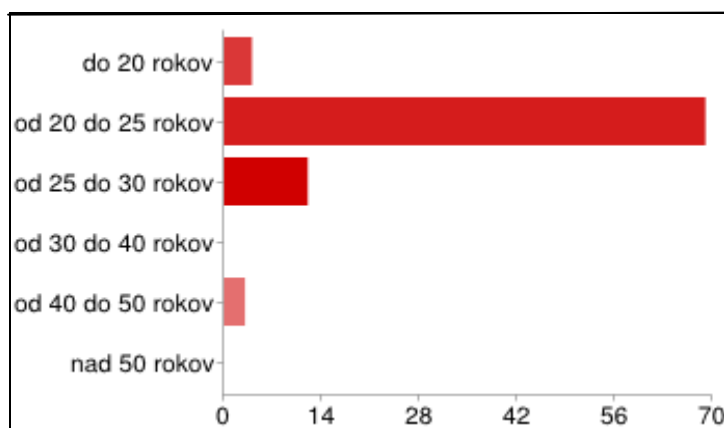
Graf 2: Zamestnanie respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu.

Najviac respondentov bolo vo veku 20 – 25 rokov (Graf 4). Po nich nasledovala skupina vo veku 25 – 30 rokov.

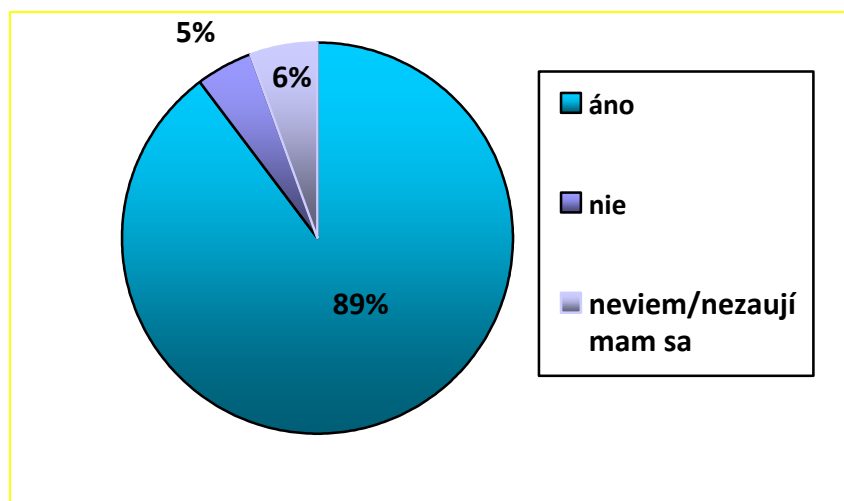
Graf 3: Vek respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu.

Respondentov sme sa pýtali, či poznajú niektoré krajiny, ktoré sú označované ako daňové raje. Predpokladali sme, že respondenti majú prehľad o daňových rajoch. Z opýtaných respondentov odpovedalo na danú otázku kladne 79, čo predstavuje 90 %, 4 respondenti odpovedali záporne a 5, že nevedia, respektíve sa nezaujímajú o danú tému (Graf 4). Náš predpoklad sa potvrdil.

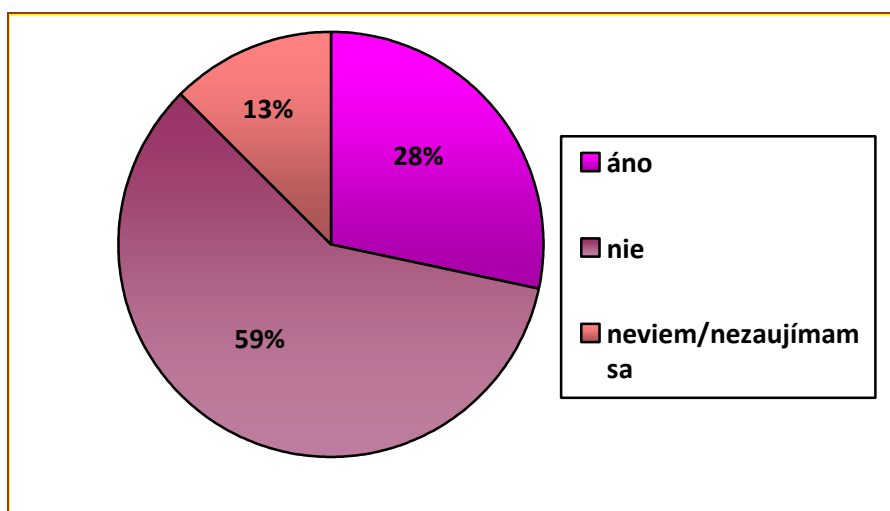
Graf 4: Informovanosť o daňových rajoch

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu.

Ďalej nás zaujímalo, či respondenti poznajú niektoré podniky, ktoré sú registrované v daňových rajoch. Na danú otázku odpovedalo kladne 25 respondentov, čo je 28 %, 52 respondentov odpovedalo záporne a 11 respondentov sa o danú tému nezaujíma (Graf 5). Z výsledkov vyplýva, že ľudia majú prehľad o daňových rajoch, pretože o tejto téme sa bežne diskutuje aj v médiách, ale už nemajú prehľad o konkrétnych podnikoch registrovaných v daňových rajoch.

Graf 5: Informovanosť o podnikoch registrovaných v daňových rajoch

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu.

V ďalšej otázke sme predpokladali, že respondenti navštevujú internetové stránky s hazardom. Ale keďže p-hodnota v binomickom teste nám vyšla 0, tak tento predpoklad zamietame.

Tabuľka 4: Binomický test

Binomial Test					
	Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Exact Sig. (2-tailed)
q4	Group 1	2	68	,77	,000
	Group 2	1	20	,23	
	Total	88	1,00		

Zdroj: výstup z SPSS.

Tých, ktorí odpovedali kladne sme sa pýtali, či vedeli že internetové stránky ako BWIN.com, BET365.com, BETatHOME.com, POKERHEAVEN.com, POKERSTARS.com a iné sú registrované v daňových rajoch. Na túto otázku odpovedalo 13 respondentov záporne a 7 kladne.

Z dotazníka sme sa dozvedeli, že až 72 respondentov si myslí, že existencia daňových rajov má vplyv na príjmy vo verejných financiách v Slovenskej republike. K otázke sa nevedelo vyjadriť 12 respondentov a zvyšní štyria odpovedali záporne. 53 respondentov si myslí, že štát by mal prijať opatrenia na elimináciu odchodu firiem do daňových rajov, 8 respondentov je opačného názoru a 27 sa nevedelo vyjadriť.

3.2. Google a daňový raj Bermudy

Google je americká spoločnosť, ktorá sa preslávila najmä svojim internetovým vyhľadávačom. V roku 1997 ju založili Larry Page a Sergej Brin. V roku 2011 dosiahla spoločnosť obrat 37,90 miliárd USD a zisk viac ako 9,7 miliardy USD. Celosvetovo zamestnáva Google takmer 33 000 ľudí. Popularita Googlu dosahuje také rozmery, že sa dnes používa sloveso googlovať alebo googliť, v zmysle hľadať na Internete. Pod spoločnosť Google patria aj internetové stránky ako Gmail.com, Youtube.com, Orkut.com a podobne (www.google.sk, dostupné na internete 10.3.2012).

O celosvetové aktivity Google sa začal zaujímať aj finančný úrad v USA (IRS – Internal Revenue Service). Konkrétne začal skúmať cenu patentov a licencií, ktoré predala spoločnosť Google Inc. so sídlom v Kalifornii svojej dcérskej spoločnosti Google Ireland Holding v Írsku.

„Double Irish“ metóda

Google Ireland Holding využíva legálne medzery v daňovom systéme v Írsku, čím sa snaží vyhnúť plateniu daní zo svojich príjmov z Európy, Blízkeho a stredného východu a Afriky. Táto metóda sa nazýva „Double Irish“. Stratégia „Double Irish“ na vyhnutie sa daňovej povinnosti je dnes populárna najmä u technologických firiem predávajúcich software, služby a reklamu vo virtuálnom svete. Richard Murphy, riaditeľ spoločnosti Tax Research UK predpokladá, že podobnú, prípadne mierne upravenú metódu dnes využívajú stovky firiem (www.bloomberg, dostupné na internete 10.3.2012).

Na začiatku celého procesu „Double Irish“ metódy bol obchod medzi Google Inc. so sídlom v USA a Google Ireland Holding so sídlom v Dubline, v Írsku. Írska pobočka kúpila od svojej materskej spoločnosti v USA patenty na vyhľadávanie, s ktorými sú spojené značné príjmy z reklamy. Tieto patenty ďalej predala svojej spoločnosti na Bermudy. Všetky celosvetové príjmy (okrem USA¹) z reklamy sú presmerované do Írska, kde však nekončia svoju cestu. Bermudská spoločnosť fakturuje svoje vyhľadávacie služby do Írska, čím znižuje daňový základ v Írsku a zabraňuje tak plateniu nadmerných daní v tejto krajine.

¹ Vzniklo podozrenie, že americký finančný úrad IRS sa s Google dohodol na presune patentov do Írska a zanechaní príjmov z reklamy pochádzajúcej z USA v krajine.

„Dutch Sandwich“ metóda

V Írsku je daň z príjmu pre právnické spoločnosti vo výške 12,5%, čo je neporovnateľne menej ako v USA (35 %) alebo Veľkej Británii (28 %), ktorá je druhým najväčším trhom pre Google na svete. Ako však Google dosiahol priemernú sadzbu dane na svoje mimo-americké príjmy len 2,8 %? Odpoveďou je ďalšia metóda nazvaná ako „Dutch Sandwich“ (www.businessweek.com, dostupné na internete dňa 10.3.2012).

Keby chcel Google presunúť svoje peniaze na účet v Bermudách (platba za faktúry alebo samotný prevod zisku), podliehali by zrážkovej dani podľa Írskych zákonov. Kvôli zrážkovej dani preto peniaze smerujú najskôr do Holandska, čím sú oslobodené od zrážkovej dane, a z Holandska za pomoci miestnych zákonov o zamedzení dvojitého zdanenia idú na bankové účty na Bermudy.

Chceli by sme podotknúť, že samotná metóda „Double Irish“ a „Dutch Sandwich“ môže byť komplikovanejšia, no v základnom princípe sa nelíši od nami popisovaných prevodov a transakcií. Prvé zmienky o využívaní daňových rajov spoločnosťou Google sa k širšiemu publiku dostali až v roku 2008, pričom túto metódu začala spoločnosť využívať niekedy na prelome rokov 2005/2006.

Odhady hovoria, že Google ušetrí ročne v priemere 1 miliardu USD na daniach a dosahuje priemernú sadzbu dane zo svojich celosvetových príjmov (okrem USA) vo výške do 2,8 %, čo je podstatne menej ako už spomínaných 35 % v USA, prípadne 12,5 % v Írsku. Podobné technologické spoločnosti ako napríklad Apple, Microsoft, Oracle alebo IBM dosahujú mieru zdanenia svojich príjmov 4,5 % a viac (www.businessweek.com, dostupné na internete dňa 10.3.2012).

Do popredia sa v USA dostáva otázka morálnej zodpovednosti. Prečo americká spoločnosť, ktorej zakladatelia poberali vysokoškolské štipendium počas vývoja vyhľadávača, nechce platiť dane v USA? *„Závazok spoločnosti pre akcionárov bol minimalizovať daň a celkové náklady, avšak legálnou cestou“*, vyjadril sa daňový poradca spoločnosti Google.

Google a možné daňové príjmy pre verejné financie v SR

Google je oficiálne na Slovensku od 7.12.2010, kedy bola do obchodného registra SR zapísaná spoločnosť Google Slovakia s.r.o. Od leta 2011 otvoril aj svoju prvú reálne fungujúcu pobočku, ktorou sa zameriava najmä na podporu predaja svojich produktov (v prevažnej miere internetová reklama) pre firemných klientov a verejný sektor.

Podľa Asociácie internetových médií dosiahol obrat internetovej reklamy v oblasti „search“ (vyhľadávanie a kontextová reklama) na Slovensku v roku 2011 viac ako 13 miliónov eur. Na základe merania návštevnosti slovenských internetových stránok cez vyhľadávače zo slovenských IP adries, ktoré vykonáva spoločnosť gemiusRanking, bol Google jednoznačným lídrom na trhu vyhľadávania s podielom viac ako 98 % (www.rankings.sk, dostupné na internete dňa 11.3.2012). V oblasti kontextovej reklamy na Slovensku majú najväčšie zastúpenie dve spoločnosti – Google Slovakia a Etarget SE (www.marketing.krea.sk, dostupné na internete dňa 11.3.2012). Oslovili sme preto spoločnosť Etarget SE s otázkou ich trhového podielu v oblasti kontextovej reklamy, pričom nám neboli tieto údaje poskytnuté s odvolaním sa na obchodné tajomstvo.

Skúmaním trhu v oblasti internetovej reklamy na Slovensku sme sa dopracovali k viacerým zaujímavým otázkam: Má Ministerstvo financií SR pod dohľadom transferové ceny nielen technologických spoločností? Podľa odborníka na transferové oceňovanie Xavera Ditz-a z OECD a Renáty Blahovej z poradenskej firmy BMT Leitner, je prístup slovenských daňových úradov SR a samotného Ministerstva Finančí SR veľmi pasívny. Viac sa téme o transferových cenách budeme venovať v podkapitole 3.3.

Podľa vyjadrenia Asociácie internetových médií by internetový marketing mal na Slovensku rásť každoročne minimálne dvojciferným číslom (www.iabslovakia.sk, dostupné na internete dňa 11.3.2012), optimistickejšie odhady predpokladajú priemerný rast na úrovni 20% ročne. Skúsenosti z vyspelejších krajín EÚ a z USA ukazujú, že podiel samotnej „search“ reklamy rastie rýchlejšie ako ostatné druhy internetovej reklamy (bannerová reklama, riadková inzercia a pod.). Ak by sa naplnili predpoklady 20% priemerného rastu, tak obrat v oblasti „search“ reklamy by v roku 2022 na Slovensku dosiahol hodnotu cez 80 miliónov eur. Druhá otázka preto znie: Kedy začne byť daňová politika Google-u a iných technologických firiem zaujímavá pre slovenské daňové úrady a európske inštitúcie?

3.3. Internetový hazard a daňové raje

Na začiatku 21. storočia sa vo svete začína spolu s rozširovaním internetu rozmáhať aj internetový hazard (poker, ruleta, stávkovanie a podobne). Vznik internetovej peňaženky PayPal.com, možnosť platiť pomocou platobnej karty celosvetovo, vznik Európskej Únie spojený s voľným pohybom služieb a kapitálu spôsobil, že hazard na internete dosiahol obrovské rozmery. Odhaduje sa, že na internete je približne 2 300 stránok s hazardnými hrami.

Pri pohľade na najväčšie spoločnosti poskytujúce „online“ stávkovanie, ruletu a podobne, sme narazili na zaujímavý fakt. Drvivá väčšina z nich má sídlo v európskych daňových rajoch ako Gibraltár, Malta, Isle of Man, ostrov Jersey a podobne. Spoločným znakom všetkých týchto krajín je, že sú členom Európskej Únie a tu môžeme hľadať aj príčinu nekontrolovateľného rozmachu internetového hazardu na Slovensku. Jedným zo základných pilierov vzniku Európskej Únie bol a je, voľný pohyb služieb, kam internetové služby nepochybne patria.

Podmienky na trhu internetového hazardu sú na Slovensku prinajmenšom sporné. Slovenské stávkové spoločnosti ako napríklad Niké alebo Fortuna, môžu síce poskytovať stávkovanie cez internet, no jediný monopol na legálne poskytovanie on-line kartových hier (poker), on-line kasína a iných hazardných hier má na Slovensku len štátna spoločnosť Tipos.

Slovenské stávkové spoločnosti sú značne znevýhodnené oproti konkurencii z iných krajín Európskej Únie, prevažne so sídlom v onshore daňových rajoch. Kým na Slovensku licencovaný „bookmaker“ musí okrem daní odvádzať štátu päť percent z vkladov, neregistrovaná spoločnosť neodvádza nič. Takáto firma nezodpovedá ani za včasné vyplatenie vkladov. Pestrejšia ponuka v podobe kartových hier (poker) alebo on-line kasína takisto poskytuje zahraničným portálom konkurenčnú výhodu.

Podľa vyjadrení predstaviteľov slovenských stávkových spoločností, prichádza štát ročne o viac ako 5 miliónov eur kvôli nelicencovaným stávkovým spoločnostiam so sídlom v daňovom raji ako napríklad BWIN.com, Bet-at-home.com a iným (www.ekonomika.sme.sk, dostupné na internete 11.3.2012). Avšak výška tejto sumy je v praxi len veľmi ťažko overiteľná. Oslovili sme pána Ing. Ivana Trokana CSc. z Asociácie zábavy a hier, ktorá však nevedie podobnú štatistiku a nepredpokladá, že by ju niekto na Slovensku dokázal spracovávať. V praxi je to vraj takmer nemožné. Hrubý odhad Ministerstva financií SR počíta s oveľa nižším príjmom do štátneho rozpočtu, na úrovni do 1 milióna eur (www.zive.sk) ročne, ak by aj zahraničné hazardné portály mali rovnaké podmienky ako Slovenské licencované spoločnosti.

Výsledky nášho dotazníka ukázali, že až 22 % opýtaných ľudí využíva internet na stávkovanie a hazard. Síce vybraná vzorka respondentov nie je dostatočne veľká na to, aby sme mohli usudzovať jednoznačné závery, domnievame sa však, že by sa v tejto oblasti mala otvoriť väčšia celospoločenská diskusia, ktorá by viedla k racionálnym opatreniam zo strany štátnych orgánov. Podľa nášho názoru bude celkový obrat internetového hazardu na Slovensku rásť.

Na konci minulého roka novelizovala Národná rada Slovenskej republiky (NRSR) zákon o hazardných hrách z roku 2005, ktorý dal kompetencie Daňovému riaditeľstvu SR kompetenciu blokovat' zahraničné hazardné stránky a prísne postihoval akúkoľvek propagáciu takýchto nelicencovaných stránok na Slovensku. NRSR tým sledovala nielen morálnu problematiku hazardu, ale aj kritické ohlasy domácich licencovaných subjektov a v neposlednom rade aj stratu príjmov vo verejných financiách. Okamžité kritické ohlasy z radov laickej verejnosti, ale aj IT odborníkov a nesúhlasné stanovisko Európskej komisie prinútilo Ministerstvo Financíí SR stopnúť novelu zákona.

On-line hazard by mal podľa všetkého na Slovensku a v Európskej Únii rásť. Myslíme si, že nekoordinované kroky jednotlivých členských krajín Európskej Únie nebudú mať dostatočný efekt a najlepším riešením by bol spoločný postup celej EÚ. Príkladom nám môžu byť neúspešné pokusy Francúzska, Talianska a naposledy Slovenska o prísnu reguláciu internetového hazardu.

3.4. Ďalšie oblasti možných daňových únikov do daňových rajov

V tejto podkapitole by sme radi zhrnuli hlavné oblasti, kde dochádza (prípadne je vysoko pravdepodobné, že bude dochádzať) k presunu ziskov do daňových rajov.

Podielové fondy, software

Prakticky v každej oblasti podnikania je možné presúvať zisk spoločnosti do daňového raja. Otázne je, koľko je takých slovenských firiem, ktorým sa to reálne oplatí. Podľa spoločnosti Akont Slovakia, lídra na trhu v oblasti medzinárodného daňového plánovania a zakladania spoločností v daňových rajoch, má význam hovoriť o presune sídla do daňového raja za účelom zníženia daňovej povinnosti až pri zisku vyššom ako 100 000 eur ročne.

Špecifickým príkladom, kde môže dochádzať k daňovým únikom sú investície v zahraničných podielových fondoch. V roku 2009 boli síce na Slovensku bližšie rozpracované a schválené zákony týkajúce sa podielových fondov, ktoré upravujú aj problematiku zdaňovania výnosov zo zahraničných podielových fondov (ktoré majú častokrát sídlo v daňovom raji), no je otázne ich praktické využitie a vymožitelnosť. Týmto nechceme spochybniť vymožitelnosť a účinnosť slovenských zákonov, no chceme poukázať na oblasť, o ktorú by mohla byť táto práca v budúcnosti bližšie rozpracovaná.

Transferové ceny

Pravdepodobne najväčšou a najprecíznejšie rozpracovanou problematikou je problematika transferových cien. Tejto oblasti sa bližšie venuje aj OECD, ktorá vydáva a pravidelne reviduje pokyny pre uplatňovanie transferových cien. Základný princíp transferového oceňovania, a teda „nutnosť oceniť transakcie cenou na trhu obvyklou, prevzali jednotlivé členské krajiny buď jednoduchou odvolávkou na smernicu OECD v miestnej legislatíve, alebo vypracovaním detailnej vnútroštátnej úpravy transferového oceňovania“ (Trend, 2008). Oblasť transferových cien sa bytostne dotýka nielen problematiky daňových rajov, ale aj celkového presúvania ziskov a daňovej povinnosti medzi krajinami.

Koncom novembra 2011 sa konala „TREND Business Breakfast“ konferencia, ktorá sa zameriavala na problematiku transferových cien. Podľa viacerých medzinárodných a slovenských odborníkov je pripravenosť slovenských daňových úradov nedostatočná. „Pri dani z príjmu by sa dali donútiť daňové správy iných krajín, aby u nás nechávali viac zisku medzinárodných firiem,“ povedala Renáta Blahová z BMB Leitner a pokračuje „Top 200 nefinančných firiem na Slovensku má ziskovú maržu k výnosom až na niekoľko výnimiek v rozmedzí 0,3 až 3,9 %. Nie je to adekvátne. Horšie to je ešte u výrobných malých a stredných podnikov“. Treba podotknúť, že slovenské výrobné podniky nevstupujú do priameho konkurenčného boja a svoje produkty vyrábajú výhradne na objednávku materského podniku, avšak je diskutabilné, ak materský podnik dosiahne 4 krát a vyšší ROS (Return on Sales) ukazovateľ ako jeho dcérsky podnik (www.vw.sk, dostupné na internete 12.3.2012).

Nemecko ako jedna z prvých krajín zaviedla špeciálne úrady na sledovanie transferových cien nemeckých podnikov. „Cez tlak na výšku zisku tunajších firiem unikajú Slovensku nemalé peniaze. Podľa daňových odborníkov je možné, že ide o desiatky miliónov eur ročne.“ (TREND Business Breakfast konferencia z novembra 2011).

Samostatnou kapitolou sú software-ové, licenčné a patentové poplatky, pomocou ktorých sa môžu zo Slovenska „vyťahovať“ zisky najmä do daňových rajov, ako tomu je v prípade Google-u. Problematické je stanovenie obvyklej ceny, za ktorú sa služba predáva na trhu. Vybrané technologické služby môžu byť natoľko špecifické a ojedinelé, že stanovenie trhovej ceny je nemožné.

3.5 Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR a zmenu trendu presunu sídiel spoločností do daňových rajov

V princípe existujú dva spôsoby ako znížiť záujem spoločností na presun sídla do daňových rajov – zlepšiť podnikateľské prostredie alebo zaviesť prísne (direktívne) pravidlá, ktoré obmedzujú činnosť podnikov z daňových rajov.

Zlepšenie podnikateľského prostredia

Firmy presúvajú svoje sídlo do daňových rajov najmä z týchto dôvodov: daňová optimalizácia, menej náročná administratíva a anonymita vlastníctva.

Pri daňovej optimalizácii nevidíme veľký priestor na znižovanie daní, ktoré sú jedny z najnižších v Európskej únii. Skôr by bolo možné rozšíriť, prípadne optimalizovať, spektrum nákladov, ktoré sú daňovo uznateľné.

Veľkú váhu prikladáme náročnej administratíve. Zjednodušenie administratívy môže mať výrazný vplyv na rozhodovanie podnikov o presune sídla do daňového raja.

Opatrenia, ktoré podľa nášho názoru zlepšia podnikateľské prostredie:

- zrušenie doby odpisovania, možnosť okamžitého odpisu bez finančného limitu (resp. zvýšenie limitu na okamžitý odpis – potrebná analýza dopadov na verejné financie)
- skrátenie lehoty pri založení živnosti a obchodnej spoločnosti (projekt Singapur, MH SR)
- používanie jednotného identifikátora pre podniky pri komunikácii s úradmi (návrh Republikovej únie zamestnávateľov)
- štandardizácia najviac používaných formulárov, zakladateľských listín a podobne
- zjednodušenie elektronickej komunikácie s úradmi (ľahšie získanie elektronického podpisu a podobne)
- zjednodušenie zákonov, vypustenie nepotrebných a zastaraných paragrafov
- zjednotenie, prípadne zafixovanie dátumov na platbu dane a odvodov (dnes platia podnikatelia daň z príjmu, daň z nehnuteľnosti, DPH, daň z motorových vozidiel a iné dane v rôznych termínoch, čo ich zaťažuje administratívou)

Samostatnou kapitolou pri zlepšovaní podnikateľského prostredia je vymožitelnosť práva a korupcia. Aj podľa Svetového ekonomického fóra, ktoré hodnotí konkurencieschopnosť krajín, máme v tejto oblasti veľmi zlé hodnotenie. V otázke klientelizmu obsadilo Slovensko 138. pozíciu zo 139 hodnotených krajín. Vo vymožitelnosti práva sa Slovensko nachádza na

133. Priečka (www.weforum.org, cit. 13.3.2012). Riešenie tejto problematiky je príliš rozsiahle, aby sme ho uvádzali v tejto práci.

Direktívne opatrenia obmedzujúce činnosť spoločností so sídlom v daňovom raji

Druhou možnosťou, ako znížiť trend prechodu spoločností do daňových rajov je zaviesť direktívne opatrenia, ktoré budú obmedzovať činnosti takýchto podnikov.

Podľa spoločnosti Akont Slovakia,s.r.o existujú tieto základné metódy postihu využívania daňových rajov a daňového plánovania rezidentmi vyspelých krajín (www.akontslovakia.sk, cit. 12.3.2012).:

- zrážkové dane na transakcie s firmami so sídlom v daňových rajoch,
- rozšírenie prípadov, kedy je potrebné zviest' stálu prevádzkareň,
- ohlásenie prevodu majetku na spoločnosť v daňovom raji príslušným úradom,
- politika umelých cien,
- prevod príjmu na iný druh výnosu (spravidla zo štandardného na kapitálový),
- zneužívanie dohôd o zamedzení dvojitého zdanenia.

Myslíme si, že najdôležitejšie pre Slovensko je zaviesť komisiu pre transferové oceňovanie, ktorá by nielen sledovala transakcie slovenských podnikov s podnikmi so sídlom v daňových rajoch, ale vo výraznej miere by podporovala slovenské podniky s vlastníkom v zahraničí pri transferovom oceňovaní. Takéto spoločnosti nemajú podporu pri komunikácii s daňovými úradmi z ich domovských krajín a často krát bez „boja“ presunú zisk pomocou transferových cien do zahraničia (ich domovskej krajiny). Slovensko tak bude môcť efektívnejšie bojovať proti odlivu ziskov a z toho vyplývajúcich daní (nielen) do daňových rajov, ale aj presunu ziskov do materských podnikov v zahraničí.

Pri vysokej miere korupcie a klientelizmu na Slovensku vidíme ako vhodné opatrenie potrebu zaviesť prísnejšie pravidlá pri verejnom obstarávaní so zahraničnými spoločnosťami, nielen so sídlom v daňovom raji, ako napríklad dokladovanie vlastníckej štruktúry takýchto podnikov, prípadne úplný zákaz podieľať sa akýmkoľvek spôsobom na verejnom obstarávaní pre spoločnosti so sídlom (vlastníkom) vo vybraných krajinách.

Domnievame sa, že najdôležitejším nástrojom v boji proti medzinárodnému internetovému hazardu je spoločná koordinácia a jednotná politika v rámci Európskej Únie. Akékoľvek snahy zo strany jednotlivých členských štátov sa ukázali buď ako neúčinné alebo porušovali základné princípy Európskej Únie. Taktiež pomer nákladov k výnosom by nemusel byť priaznivý.

Podobným spôsobom by mala Európska Únia bojovať aj proti technike, akou spoločnosť Google obchádza daňové zákony v Európe. Tu si však myslíme, že spoločná koordinácia bude omnoho ťažšia a nepochybne náročnejšia.

Na záver tejto kapitoly by sme radi dali do pozornosti aj názor, že najlepším spôsobom ako bojovať proti daňovým rajom je spraviť daňový raj priamo u nás.

ZÁVER

Existencia daňových rajov nie je žiadnou novinkou. V dobe, keď sa krajiny snažia výrazne okresávať svoje rozpočty je vhodné zaoberať sa príčinami a dôsledkami registrácie podnikov v daňových rajoch. V našej práci sme sa zamerali na analýzu firmy využívajúcich daňové raje a na návrh odporúčaní, ktoré znížia atraktivitu daňových rajov u slovenských firiem a tým zastavia rastúci trend presunu sídla spoločností do daňovo atraktívnejších krajín. Naším cieľom nebolo navrhnúť len prísne zákazy a príkazy, ale navrhnúť aj také odporúčania, ktoré by uvítali podniky a zároveň by boli výhodné pre štát a jeho obyvateľov. Aby sme získali dostatočný prehľad o danej téme, po preštudovaní primárnych zdrojov, sme sa zamerali na charakteristiku daňových rajov, ich vymedzenie a analýzu pozitív a negatív. Charakterizovali sme najznámejšie a najvyužívanejšie daňové raje a zaujímali sme sa o výhody plynúce z registrácie v príslušnej krajine. Zistili sme, že vo väčšine krajine označovaných ako daňové raje, je nízke daňové zaťaženie, nenáročný administratívny systém a podmienkou nie je vedenie účtovníctva.

Podmienky založenia spoločnosti v Slovenskej republike upravuje Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. z 5. novembra 1991, ktorý upravuje základné druhy obchodných spoločností, vymedzuje kto sa stáva podnikateľom, aké náležitosti je potrebné splniť a iné. Potvrdil sa náš predpoklad, že v SR sú podnikatelia zbytočne zaťaženy administratívnymi záležitosťami, ktoré sú taktiež v nemalej miere nákladné a môžu odrádzať od podnikania.

Zaujímalo nás ako samotní obyvatelia vnímajú podniky registrované v daňových rajoch. Na základe výsledkov sociologického opytovania sme zistili, že respondenti by privítali kroky vlády a úradov v boji proti daňovým rajom.

V tretej kapitole sme na konkrétnom príklade ukázali, ako môžu spoločnosti využívať daňové raje na zníženie daňových výdavkov. Okrajovo sme sa dotkli aj problematiky straty príjmov vo verejných financiách Slovenskej republiky v oblasti internetového marketingu. V tejto kapitole sme takisto bližšie opísali problematiku internetového hazardu a jeho budúceho potenciálu v podobe možného zvýšenia príjmov do štátneho rozpočtu. Transferové ceny sú pravdepodobne najdôležitejšou oblasťou a metódou, ktorá sa využíva na presun zisku do daňových rajov. Aj túto problematiku sme v skratke predstavili v našej práci, pričom jej kladieme veľký význam nielen v kontexte daňových rajov.

Nami navrhované odporúčania na boj proti daňovým rajom majú skôr všeobecný charakter, no sú nevyhnutným predpokladom na jeho zvládnutie. Pre bližšie špecifikovanie opatrení na zamedzenie odchodu firiem do daňových rajov vidíme značné rezervy

v problematike transferových cien. Konkrétny opis jednotlivých opatrení by sa nezmestil do rozsahu tejto práce.

Daňové raje sú a budú existovať. Preto by sa mali krajiny usilovať o to, aby spoločnosti nepresúvali svoje sídlo do daňových rajov a to zlepšovaním podnikateľských podmienok v domovskej krajine.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

DESAI, M. A., FOLEY, C. F., HINES, J. R. 2005. *Do tax havens divert economic activity?* USA : Elsevier Publishing Company, 2005. 219-224 s. ISBN 0-262-16236-9.

DEFFAA, W., RADERMACHER, W. 2011. *Taxation trends in the European Union*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2011. 428 s. ISBN 978-92-79-19644-7.

FENBY, J. 2007. *Sedemdesiat divov Číny*. Londýn: Thames a Hudson Ltd., 2007. 350 s. ISBN 978-80-7391-071-6

GRÚŇ, L. 2008. *Některé možnosti daňového zvýhodnění při podnikání ve společném evropském prostoru*. Právo: časopis pre právnú teóriu a prax. 2008, č. 3, s. 39 - 50.

LESERVOISIER, L. 1996. *Daňové ráje*. Paris: Presses Universitaires de France, 1992. 124 s. ISBN 80-86009-07-6.

SHAXSON, N. 2011. *Treasure Islands: Tax Havens and the Men who Stole the World*. London : Bodley Head, 2011. 318 s. ISBN 978-1-8479-209.

ŠOLTES, P. *Koniec internetového stávkovania na Slovensku?* [online]. Stavky. [cit. 27. 07. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.stavky.com/c276-Koniec-internetoveho-stavkovania-na-Slovensku>>.

DRUCKER, J. *Google 2.4% Rate Shows How \$60 Billion Lost to Tax Loopholes* [online]. Bloomberg. [cit. 21. 10. 2010]. Dostupné na internete: <<http://www.bloomberg.com/news/2010-10-21/google-2-4-rate-shows-how-60-billion-u-s-revenue-lost-to-tax-loopholes.html>>.

DRUCKER, J. *The Tax Haven That's Saving Google Billions* [online]. Bloomberg. [cit. 21. 10. 2010]. Dostupné na internete : <http://www.businessweek.com/magazine/content/10_44/b4201043146825.htm>.

IVANIČ, L. *Zaujímavé dáta z ranking.sk – Presentation Transcript* [online]. Ranking. [cit. 26. 01. 2011]. Dostupné na internete : < <http://www.slideshare.net/wawsk/zauj-m-dta-z-rankingsk>>.

b.a. *British Virgin Islands BC Offshore Company Information* [online]. Ocra [cit. 07. 07. 2010]. Dostupné na internete :<<http://www.ocra.com/jurisdictions/bvi.asp?LeftFrameName=1&UseReferer=1&referer=juri>>.

b.a. *British Virgin Islands: Personal Taxation* [online]. Lowtax. [cit. 03. 02. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.lowtax.net/lowtax/html/jbvpctx.html>>.

b.a. *Cyprus.gov.cy* [online]. [cit. 25.03.2009]. Economy. Dostupné na internete: <<http://www.cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/All/2E23E22A811DE449C2256EBD004F3BEB?OpenDocument&a=2&z=>>>

b.a. *Hazardné hry s internetom* [online]. Etrend. [cit. 12. 10. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2011/cislo-41/Web-dane-cenzura.html>>.

b.a. *Informácie o stávkových kanceláriách*. [online]. Asociácia zábavy a hier. [cit. 05. 03. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.azah.sk>>.

b.a. *Metódy boja daňových úradov vo vyspelých krajinách proti využívaniu metód agresívneho daňového plánovania* [online]. Akont. [cit. 01. 03. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.akontslovakia.sk/sk/najobvyklejsie-metody-boja-danovych-uradov-vo-vyspelych-krajinach-proti-vyuzivaniu-metod-agresivneho-danoveho-planovania>>.

b.a. *OECD's Current Tax Agenda* [online]. OECD. [cit. 17. 04. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.oecd.org/dataoecd/38/17/1909369.pdf>>.

b.a. *St Vincent Offshore Company Information* [online]. Ocra. [cit. 06.07.2011]. Dostupné na internete : <<http://www.ocra.com/jurisdictions/stvincent.asp?LeftFrameName=1&UseReferer=1&referer=juris>>

b.a. *Seychelles* [online]. Central intelligence agency. [cit. 02. 08. 2011]. Dostupné na internete : <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/se.html>>.

b.a. *Slováci do hazardu dali medziročne o 39 miliónov eur menej* [online]. SME. [cit. 06. 05. 2011]. Dostupné na internete : <<http://ekonomika.sme.sk/c/5881382/slovaci-do-hazardu-dali-medzirocne-o-39-milionov-eur-menej.html>>.

b.a. *Sources of Tax Revenue* [online]. European Anti Poverty Network Ireland. [cit. 01. 03. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.eapn.ie/eapn/policy/resources-on-taxation/sources-of-tax-revenue>>.

b.a. *Stealing the World: An Investigatin of Tax Havens* [online]. Revenue Watch Institute [cit. 09. 05. 2011]. Dostupné na internete : <<http://www.revenuwatch.org/news/stealing-world-investigation-tax-havens>>.

b.a. *Globálna konkurencieschopnosť Slovenska* [online] World economic forum [cit. 08. 03. 2012] Dostupné na internete : <http://www.alianciapas.sk/menu_pravidelne_globalna_konkurencieschopnost_2010.htm>.

Príloha 1

Dotazník

Vážená pani, vážený pán,

sme študenti Ekonomickej fakulty na Univerzite Mateja Bela. Dovoľujeme si Vás požiadať o vyplnenie tohto krátkeho dotazníka, ktorého cieľom je zistenie Vášho postoja voči spoločnostiam registrovaných v daňových rajoch. Výsledky prieskumu budú slúžiť na spracovanie študentskej vedeckej práce “Daňové raje a ich dopad na aktivity podnikov”. Dotazník je anonymný.

1. Pohlavie: ☐ muž ☐ žena

2. Vek: ☐ do 20 rokov

☐ od 20 do 25 rokov

☐ od 25 do 30 rokov

☐ od 30 do 40 rokov

☐ od 40 do 50 rokov

☐ nad 50 rokov

3. Zamestnanie: študent, zamestnanec, dôchodca, nezamestnaný, podnikateľ (daj len jedno na výber- nech si vyberie zo zoznamu)

4. Poznáte nejaké krajiny, ktoré sú označované ako daňové raje?

☐ áno ☐ nie ☐ neviem / nezaujímam sa

5. Poznáte niektoré podniky, ktoré sú registrované v daňových rajoch?

☐ áno ☐ nie ☐ neviem / nezaujímam sa

6. Navštevujete internetové stránky s hazardom (stávkovanie, poker, ruleta, dostihy a podobne)?

☐ áno ☐ nie

6.1 (zobrazí sa len ak na otázku 7 odpovie ANO)

Vedeli ste, že stránky BWIN.com, BET365.com, BETatHOME.com, POKERHEAVEN.com, POKERSTARS.com, BETCLICK.com, 888.com, FULLTILTPOKER.com, PKR.com, JETBULL.com, POKERSTARS.com, DOXXBET.com nemajú slovenskú licenciu na vykonávanie daných činností a sú registrované v daňovom raji?

☐ áno ☐ nie

7. Myslíte si, že existencia daňových rajov má vplyv na príjmy vo verejných financiách v Slovenskej republike?

☐ áno ☐ nie ☐ neviem / nezaujímam sa

8. Mal by štát prijať opatrenia na elimináciu odchodu firiem do daňových rajov?

☐ áno ☐ nie ☐ neviem / nezaujímam sa